

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

სკოპინგის დასკვნა N 12

16.03.2022

საერთო მონაცემები:

საქმიანობის დასახელება: სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის საწარმოს მოწყობა და ექსპლუატაცია;

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ხობის მუნიციპალიტეტი, სოფ. პატარა ფოთი;

საქმიანობის განმახორციელებელის დასახელება და მისამართი: შპს „ეკო გრინ სფეის“, საქართველო, ქ. ფოთი, ზურაბ სარსანიას ქ. N 43;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 03.02.2022;

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „ჯითიეს კონსულტიმი“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

შპს „ეკო გრინ სფეისის“ მიერ, სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროში წარმოდგენილია ხობის მუნიციპალიტეტში, სოფ. პატარა ფოთში სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

წარმოდგენილი დოკუმენტის მიხედვით, შპს „ეკო გრინ სფეისი“ (ს.კ 415110775) გეგმავს ხობის მუნიციპალიტეტის სოფ. პატარა ფოთში სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაციას. საწარმოს განთავსება დაგეგმილია კერძო საკუთრებაში არსებულ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთზე, საკადასტრო კოდით: 45.08.21.555 (საერთო ფართობით 2167 მ²). წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, დაგეგმილი საქმიანობის ტერიტორიის ჩრდილოეთით, დაახლოებით 280 მ მანძილზე მდებარეობს კოლხეთის ეროვნული პარკი, საპროექტო ტერიტორიასა და კოლხეთის ეროვნულ პარკს შორის განთავსებულია რკინიგზის ხაზი, სამელიორაციო არხი და საავტომობილო გზა. საპროექტო ტერიტორიის სიტუაციური რუკის მიხედვით, ტერიტორიის ირგვლივ განთავსებულია სხვადასხვა ტიპის ობიექტები, რომელთა ფუნქციური დატვირთვის შესახებ ინფორმაცია გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას. საპროექტო ნაკვეთის მცირე ნაწილს კვეთს სს „ენერგო პრო ჯორჯიას“ საკუთრებაში არსებული მაღალი ძაბვის ელექტროგადამცემი ხაზი, რასთან დაკავშირებითაც, სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია სს „ენერგო პრო ჯორჯიას“ შესაბამისი პოზიცია. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო ტერიტორია უახლოესი საცხოვრებელი სახლიდან დაშორებულია 600 მეტრით. ელექტრონული გადამოწმებით დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორიასა და უახლოეს მოსახლეს შორის მანძილი 450 მეტრს შეადგენს, რაც გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას.

სკოპინგის ანგარიშში განხილულია პროექტის ალტერნატივები, მათ შორის მოცემულია ინფორმაცია საქმიანობის განხორციელების არაქმედების, ტექნოლოგიური და საწარმოს განთავსების ალტერნატივების შესახებ. საწარმოს ექსპლუატაციის შედეგად მიღებული დადებითი ეკონომიკური და გარემოსდაცვითი ფაქტორების გათვალისწინებით, არაქმედების ალტერნატივა უარყოფილი იქნა. სკოპინგის ანგარიშში, განხილულია საწარმოს განთავსების 3 ალტერნატიული ვარიანტი (ს/კ - 45.08.25.135; 45.08.21.555;

45.08.21.058), რომელთა ურთიერთშედეგების საფუძველზე სოციალური (მათ შორის უახლოეს მოსახლემდე მანძილის) და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით უპირატესობა მიენიჭა მე-2 ალტერნატიულ ტერიტორიას (45.08.21.555). **დასაზუსტებელია ინფორმაცია ტექნოლოგიური ალტერნატივების შესახებ, მათ შორის გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნეს ნარჩენების მართვის (მაგ: გადამუშავება) ალტერნატივების შესახებ ინფორმაცია შერჩეული მეთოდის გარემოსდაცვითი უპირატესობის დასაბუთების მითითებით.**

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საპროექტო ტერიტორიაზე გათვალისწინებულია: ინსინერაციის უბნის, ნარჩენების დასაწყობების უბნის, ნაცრის დასაწყობების უბნის, ოფისის, არტეზიული ჭის, სველი წერტილის, საასენიზაციო ორმოს და დაცვის ჯიხურის განთავსება. ინსინერატორის განთავსება დაგეგმილია დახურული ტიპის შენობა-ნაგებობაში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, ხობისა და ფოთის მუნიციპალიტეტების გარდა საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე გათვალისწინებულია ასევე სხვა მუნიციპალიტეტებში წარმოქმნილი ნარჩენების მიღება და ინსინერაცია. საწარმოში დასამუშავებელი ნარჩენების რაოდენობა დამოკიდებულია სხვადასხვა საწარმოებსა და ობიექტებზე წარმოქმნილ ნარჩენებზე. სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია საწარმოში შემოსატანი ნარჩენების კოდებისა და დასახელების შესახებ. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საჭიროებიდან გამომდინარე, საწარმოში შესაძლებელი იქნება სამედიცინო ნარჩენების ინსინერაციაც. საპროექტო დანადგარში გათვალისწინებულია როგორც მყარი, ასევე თხევადი ნარჩენების ინსინერაცია. მყარი ნარჩენების ინსინერატორში განთავსება გათვალისწინებულია ჩასატვირთი ხუფის საშუალებით, ხოლო თხევადი ნარჩენები მიეწოდება ჩასატვირთი ავზიდან, მილგაყვანილობის საშუალებით.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოში გათვალისწინებულია კომპანია „იჟტელის“ (IZHTEL-500 მოდელის) ინსინერატორის განთავსება, რომელიც განკუთვნილია სამედიცინო, ბიოლოგიური, სამრეწველო და საყოფაცხოვრებო ნარჩენების განადგურებისათვის. დანადგარის მაქსიმალური წარმადობა 60-110 კგ/სთ-ს შეადგენს. სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, ინსინერაციის უბნის უწყვეტ რეჟიმში მუშაობის პირობებში (ინსინერატორის ჩატვირთვის და გაგრილებისთვის საჭირო დროის გათვალისწინებით) დღე-ღამეში შესაძლებელი იქნება (110 კგ/სთ x 16 სთ/დღ.) 1760 კგ/დღ. ნარჩენის ინსინერაცია, ხოლო წლის განმავლობაში (1760 კგ/დღ. x 365 დღე/წელი) დასამუშავებელი ნარჩენების მაქსიმალური რაოდენობა იქნება - 642400 კგ/წელი (642,400 ტ/წელი). სკოპინგის ანგარიშში საწარმოს მუშაობის რეჟიმი და ინსინერაციას დაქვემდებარებული ნარჩენების შესაძლო რაოდენობა გაანგარიშებულია „იჟტელის“ დანადგარის მაქსიმალური წარმადობის პირობებში. გზშ-ის ეტაპზე წარმოდგენილი უნდა იქნეს დაზუსტებული ინფორმაცია კონკრეტულად საპროექტო საწარმოსთვის გათვალისწინებული სამუშაო რეჟიმისა და წარმადობის შესახებ. დანადგარში ნარჩენის ინსინერაცია მოხდება 800 °C ტემპერატურაზე, რაც უზრუნველყოფს ნარჩენების სრულ განადგურებას. დანადგარი იმუშავებს ბუნებრივ აირზე. სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია ინფორმაცია საპროექტო დანადგარის ტექნიკური პარამეტრების შესახებ, ასევე მოცემულია დანადგარის სქემა, შესაბამისი ექსპლიკაციით. საპროექტო ინსინერატორის შემადგენლობაში შედის: ძირითადი კამერა (პირველი კამერა); დამატებითი წვის კამერა; ძირითადი კამერის სანთურა; დამატებითი წვის კამერის სანთურა; დამატებითი წვის კამერის ლუქი; საწვავის მიმწოდებელი მილი (ამ შემთხვევაში ბუნებრივი აირის); 2 ერთეული თერმომწყვილი; ჰაერის შემბერი ვენტილატორი; მართვის

პანელი; ძირითადი კამერის ხუფი (სახურავი); ჯალამბარი; საკვამლე მილი. **მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტდეს** საკვამლე მილის პარამეტრების, მათ შორის სიმაღლის შესახებ ინფორმაცია.

საწარმოს მოწყობის პროცესი არ ითვალისწინებს მასშტაბური სამუშაოების ჩატარებას. სამშენებლო სამუშაოების ხანგრძლივობა 6-8-თვეს შეადგენს. სამშენებლო სამუშაოების დაწყებამდე მოხდება ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა-დასაწყობება, რომელიც გამოყენებული იქნება სარეკულტივაციო სამუშაოებისთვის. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის სავარაუდო მოცულობა შეადგენს - 325 მ³. **გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტებით უნდა იქნეს წარმოდგენილი ინფორმაცია საწარმოო შენობა-ნაგებობის მოწყობის, მათ შორის აღნიშნული მიზნით გათვალისწინებული სამშენებლო სამუშაოების შესახებ.**

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ინსინერაციის ტექნოლოგიური პროცესი არ საჭიროებს წყლის გამოყენებას, შესაბამისად არ არის მოსალოდნელი საწარმოო ჩამდინარე წყლების წარმოქმნა. საწარმოში ადგილი ექნება სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო და ნარეცხი წყლების წარმოქმნას. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საწარმოს შენობის დასუფთავების/მორეცხვის შედეგად წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლები, შეგროვდება შესაბამის რეზერვუარში. იმ შემთხვევაში, თუ ნარეცხი წყალი დაბინძურებული იქნება ნავთობპროდუქტებით განხორციელდება მისი ინსინერაცია საპროექტო დანადგარში, ხოლო, სხვა შემთხვევაში აღნიშნული წყლები შემდგომი მართვის მიზნით გადაეცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციებს. სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო წყლები შეიკრიბება საასენიზაციო ორმოში, რომლის დაცლას განახორციელებს სპეციალური საასენიზაციო მანქანა, საჭიროების მიხედვით. სკოპინგის ანგარიშში მითითებულია საწარმოს წყალმომარაგების ორი ვარიანტი: ჭაბურღილის წყლით ან/და წყალმომარაგების ქსელით, რაც გზშ-ის ეტაპზე საჭიროებს დაზუსტებას, მათ შორის ჭაბურღილის გამოყენების შემთხვევაში შესაბამისი ლიცენზიის წარმოდგენას.

სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილია ინფორმაცია პროექტის განხორციელებით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ და ინფორმაციას იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შერბილებისათვის. პროექტის ფარგლებში გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედება ძირითადად დაკავშირებული იქნება ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის განადგურებასთან ან/და დაბინძურებასთან, ნარჩენების, მათ შორის წარმოქმნილი ნაცრის/ფერფლის არასწორი მართვასთან და ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევასთან.

სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, საწარმოს მშენებლობის ეტაპზე ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებით და ხმაურის გავრცელებით გამოწვეული ზემოქმედება არ იქნება ხანგრძლივი. ექსპლუატაციის ეტაპზე ადგილი ექნება წვის პროდუქტების ემისიებს, რამაც შესაძლოა მნიშვნელოვანი ზემოქმედება მოახდინოს გარემოზე. მიუხედავად აღნიშნულისა სკოპინგის ანგარიშში არ არის წარმოდგენილი და **გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს მოსალოდნელი ემისიების რაოდენობრივი, ხარისხობრივი შეფასება, ამასთან ინფორმაცია ჰაერის დაბინძურების პრევენციის მიზნით გათვალისწინებული აირგამწმენდი სისტემის მოწყობის შესახებ.** სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ინსინერაციის დანადგარის ფუნქციონირებასთან დაკავშირებული არ იქნება ხმაურის გავრცელება. ამასთან გასათვალისწინებელია რომ ინსინერატორი განთავსებული იქნება დახურული შენობის შიდა სივრცეში.

ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე ზემოქმედება დაკავშირებული იქნება მის მოხსნასთან ან/და დაბინძურებასთან. პროექტის ფარგლებში გათვალისწინებული ნიადაგის ნაყოფიერი

ფენის მოხსნა და მისი სარეკულტივაციო სამუშაოებში გამოყენება. ნიადაგის/გრუნტის დაბინძურება შესაძლებელია გამოიწვიოს საწარმოში შემოტანილი, მათ შორის თხევადი, ნარჩენების არასათანადოდ მართვამ. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საწარმოში შემოტანილი ნარჩენები განთავსდება დახურულ შენობაში, თუმცა არ არის მითითებული ნარჩენების, მათ შორის თხევადი ნარჩენების განთავსების კონკრეტული პირობების შესახებ ინფორმაცია. **მნიშვნელოვანია გზშ-ის ეტაპზე განისაზღვროს საპროექტო ობიექტისა და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის ფარგლებში ნიადაგის/გრუნტის ზედაპირული ფენის დაბინძურების მაღალი რისკის უბნები და შემუშავდეს დაბინძურებისაგან დაცვის შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებები და მონიტორინგის გეგმა.**

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა, მათ შორის აღსანიშნავია: ინსინერაციის შედეგად წარმოქმნილი ნაცარი, ფლურესცენციული მილები და შერეული მუნიციპალური ნარჩენები. წარმოდგენილი ინფორმაციის გათვალისწინებით, საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე შერეული მუნიციპალური ნარჩენები შეგროვდება სპეციალურ კონტეინერში და დაიწვება საპროექტო ინსინერატორში. ინსინერატორის ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია ნაცრის წარმოქმნა, რომელიც სკოპინგის ანგარიშის შესაბამისად, შესაძლებელია იყოს სახიფათო ან არასახიფათო. ღუმელიდან ამოღებული გაცივებული ნაცარი განთავსდება ჰერმეტიკულ პოლიეთილენის კონტეინერებში, ლითონის კასრებში ან სხვა დაცულ ტარაში, რომლებიც დროებით განთავსდება შენობაში, მათთვის განკუთვნილ ადგილზე. ინსინერატორის მაქსიმალური წარმადობის გათვალისწინებით ნაცრის მაქსიმალური რაოდენობა იქნება - 32,120 ტ/წელ. **გზშ-ის ეტაპზე დაზუსტებას, დეტალურ განმარტებას საჭიროებს საწარმოში წარმოქმნილი ნაცრის/ფერფლის მართვის კონკრეტული საკითხების, მათ შორის ნაცრის საბოლოო განთავსების, შესახებ ინფორმაცია.**

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე, კუმულაციური ზემოქმედების რისკები შეიძლება დაკავშირებული იყოს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გავრცელებასთან და ხმაურის წარმოქმნასთან. სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, გზშ-ის ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გაფრქვევით და ხმაურის გავრცელებით გამოწვეული კუმულაციური ზემოქმედების შესაფასებლად, გათვალისწინებული იქნება ტერიტორიის ფარგლებში არსებული ყველა დამაბინძურებელი წყარო.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის შესახებ ინფორმაციის კანონმდებლობით დადგენილი წესით გავრცელება, მათ შორის ინფორმაცია განთავსდა სამინისტროს და ხობის მუნიციპალიტეტის ოფიციალურ ვებგვერდზე, ხობის მუნიციპალიტეტის მერიის და სოფ. პატარა ფოთის ადმინისტრაციული ერთეულის საინფორმაციო დაფაზე, ასევე ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში. ინფორმაცია გამოქვეყნდა ასევე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდზე და გადაიგზავნა ცენტრის გამომწერებთან ელ. ფოსტის მეშვეობით. ზემოაღნიშნული პროექტის სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა 2022 წლის 23 თებერვალს ხობის მუნიციპალიტეტში, სოფ. პატარა ფოთის ადმინისტრაციული ერთეულის შენობაში. საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს, შპს „ეკო გრინ სფეისის“, საკონსულტაციო კომპანია შპს „ჯითიუს კონსულტიმის“ წარმომადგენლები და ადგილობრივი მოსახლეობა. **საჯარო განხილვაზე საზოგადოებამ უარყოფითი პოზიცია დააფიქსირა დაგეგმილი**

პროექტის სოფ. პატარა ფოთში განხორციელებასთან დაკავშირებით. საჯარო განხილვაზე დამსწრე საზოგადოების მხრიდან გამოთქმული შენიშვნები/მოსაზრებები ეხებოდა სოფ. პატარა ფოთის ტერიტორიაზე საწარმოს განთავსების საჭიროებას/მიზანშეწონილობას და ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების საკითხებს, რაზეც შპს „ჯითიეს კონსულტიმის“ წარმომადგენელმა აღნიშნა, რომ დაგეგმილი წარმადობის გათვალისწინებით ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები არ გადააჭარბებს ზღვრულად დასაშვებ კონცენტრაციებს, ხოლო დეტალური გაანგარიშება მოხდება გზმ-ის ეტაპზე. სამინისტროს წარმომადგენელმა საჯარო განხილვაზე დამსწრე საზოგადოებას განუმარტა სკოპინგის პროცედურის მნიშვნელობა და აღნიშნა რომ საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული საფუძვლიანი შენიშვნები გათვალისწინებული იქნება სკოპინგის დასკვნის მომზადების ეტაპზე. სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვაზე გამოთქმული შენიშვნები/მოსაზრებები და შესაბამისი პასუხები/განმარტებები აისახა საჯარო განხილვის ოქმში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტროში პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები და მოსაზრებები წარმოადგინეს საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის წარმომადგენლებმა. წარმოდგენილი შენიშვნები/მოსაზრებები ძირითადად ეხებოდა: საწარმოს ადგილმდებარეობის საკითხს; ინსინერაციისა და თანაინსინერაციის პროცესში წარმოქმნილი სითბოს გამოყენებას; ინსინერაციის შედეგად წარმოქმნილი ფერფლის/ნაცრის ფიზიკური და ქიმიური მახასიათებლების დადგენას; ასევე შენიშვნები/მოსაზრებები ეხებოდა გეოლოგიური კვლევების ჩატარების საჭიროებას. პროექტთან დაკავშირებით არსებული რელევანტური და საფუძვლიანი შენიშვნები/მოსაზრებები სამინისტროს მიერ მხედველობაში იქნა მიღებული და აისახა სკოპინგის დასკვნაში (გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალში).

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია, ხოლო ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება. სკოპინგის პროცედურის შედეგად სამინისტროს მიერ განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზმ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზმ-ის ანგარიშში უნდა მოიცავდეს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;**
2. **გზმ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;**
3. **გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზმ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;**

3.1. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ;

4. გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- პროექტის აღწერა;
- პროექტის განხორციელების საჭიროების დასაბუთება;
- საპროექტო ტერიტორიის აღწერა, მათ შორის საქმიანობის განხორციელების ადგილის საკადასტრო კოდი და GPS კოორდინატები, Shp ფაილებთან ერთად;
- საწარმოს ადგილმდებარეობის გარემოს არსებული მდგომარეობის ანალიზი;
- საპროექტო ობიექტის გენერალური გეგმა, შესაბამისი აღნიშვნებით და ექსპლიკაციით, სადაც დატანილი იქნება საწარმოო დანადგარი, დამხმარე ტექნოლოგიური მოწყობილობები და ტექნოლოგიური უბნები (მათ შორის ნარჩენების დროებითი დასაწყობების), გაფრქვევისა და ხმაურის წყაროები;
- საპროექტო ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
- საპროექტო ობიექტიდან დაზუსტებული მანძილი უახლოეს მოსახლემდე, ზედაპირული წყლის ობიექტამდე, უახლოეს სამრეწველო ობიექტამდე;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიიდან 500 მეტრის რადიუსში (მანძილების მითითებით) არსებული ნებისმიერი ტიპის სამრეწველო/საწარმოო ობიექტის და მათი ფუნქციური დატვირთვის შესახებ;
- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტები, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივები, ობიექტის განთავსების ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივების დასაბუთება. გზშ-ის ანგარიშის შესაბამის ქვეთავში, დეტალურად უნდა იქნეს დასაბუთებული საწარმოს განთავსების ალტერნატივებიდან შერჩეული ადგილმდებარეობის გარემოსდაცვითი, სოციალური, ეკონომიკური და ტექნიკური უპირატესობები;
- საწარმოდან უახლოეს მოსახლემდე მანძილის, ასევე საჯარო განხილვაზე ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ დაფიქსირებული პრეტენზიების გათვალისწინებით თუ საქმიანობის განხორციელება შერჩეულ ტერიტორიაზე არ იქნება სათანადოდ დასაბუთებული გარემოს დაცვის, მათ შორის ატმოსფერულ ჰაერში ემისიების გავრცელების და ხმაურის გავრცელების აღკვეთის კუთხით, განხილული უნდა იყოს ალტერნატიულ ტერიტორიაზე საწარმოს განთავსების საკითხი;
- ინსინერაციის საწარმოს მოწყობისა და ექსპლუატაციის შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- საპროექტო ინსინერატორის ტექნოლოგიური სქემა და ტექნოლოგიური ციკლი (მათ შორის ინსინერატორის საპასპორტო მონაცემები);
- საწარმოს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (სიმძლავრე, მასშტაბი, წარმადობა);

- დაზუსტებული ინფორმაცია პროექტით გათვალისწინებული ინსინერაციის საწარმოს წარმადობის (საათური, დღიური, წლიური) და სამუშაო რეჟიმის შესახებ;
- ინსინერაციის ტექნოლოგიური პროცესის დეტალური, თანმიმდევრული აღწერა, შესაბამისი სქემატური ნახაზების მითითებით;
- საწარმოში შემავალი ინფრასტრუქტურული ობიექტების, და ტექნოლოგიური მოწყობილობების დეტალური აღწერა;
- ინფორმაცია ინსინერაციას დაქვემდებარებული ნარჩენებით საწარმოს მომარაგების შესახებ, მათ შორის ტრანსპორტირების სქემა და ტრანსპორტირების პირობები;
- დაზუსტებული ინფორმაცია ინსინერაციას დაქვემდებარებული ნარჩენების დროებითი დასაწყობების შესახებ. მათ შორის, ინფორმაცია დასაწყობების პირობების და ადგილის შესახებ;
- დაზუსტებული ინფორმაცია ინსინერაციის საწარმოში გამოყენებული საწვავის ტიპის შესახებ (საწვავის წლიური დანახარჯის მითითებით). ამასთან, შერჩეული საწვავის გამოყენების გარემოსდაცვითი უპირატესობის შესახებ ინფორმაცია;
- ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების მიზნით გათვალისწინებული **აირგამწმენდი სისტემის** მოწყობის შესახებ ინფორმაცია. მათ შორის ინფორმაცია ინფორმაცია აირგამწმენდი მოწყობილობის პარამეტრების დაცვის შესახებ;
- დაზუსტებული ინფორმაცია **საკვამლე მილის** პარამეტრების შესახებ;
- საპროექტო ობიექტის წყალმომარაგების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვის საკითხების შესახებ ინფორმაცია;
- დაზუსტებული ინფორმაცია სანიაღვრე წყლების და მათი მართვის შესახებ;
- დაზუსტებული ინფორმაცია ნარეცხი წყლების და მათი მართვის შესახებ. მათ შორის ინფორმაცია ნარეცხი წყლების შესაგროვებელი რეზერვუარის, ნარეცხი წყლის ნავთობპროდუქტებით დაბინძურების, ნარეცხი წყლების საბოლოო მართვის და ა.შ შესახებ;
- ინფორმაცია საპროექტო ობიექტის წყალმომარაგების მიზნით ჭაბურღილის გამოყენების შესახებ, ამასთან ჭაბურღილის გამოყენების შემთხვევაში გზმის ანგარიშს თან უნდა დაერთოს შესაბამისი ლიცენზიის შესახებ ინფორმაცია;
- საპროექტო ობიექტის ფუნქციონირების დროს შესაძლო ავარიული სიტუაციების განვითარების აღწერა. მათ შორის, საწარმოს სახანძრო უსაფრთხოების საკითხები, ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების მითითებით;
- ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარების მიმართულების შესახებ (აღნიშნული მნიშვნელოვანია უახლოესი დასახლების მიმართულებით, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურებით, მოსალოდნელი ზემოქმედების დასადგენად);
- საპროექტო ტერიტორიის საკუთრების ან სარგებლობის დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- საპროექტო ტერიტორია წარმოადგენს სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთს, ხოლო სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთის მიზნობრივი დანიშნულების ცვლილების გარეშე მისი არასასოფლო სამეურნეო დანიშნულებით გამოყენება დაუშვებელია.

აღნიშნულიდან გამომდინარე გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საპროექტო მიწის ნაკვეთების სტატუსის შესახებ ინფორმაცია;

- ინფორმაცია გზშ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/სადიებო კვლევებისა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ;
- დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა, მათ შორის დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილი, ასევე პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ ინფორმაცია;
- დაზუსტებული ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე ინსინერაციის საწარმოს მოწყობის მიზნით ჩასატარებელი სამშენებლო სამუშაოების შესახებ;

4.1 გზშ-ის ანგარიშში ნარჩენებთან დაკავშირებით წარმოდგენილი უნდა იქნას:

- დეტალური ინფორმაცია დასამუშავებელი/ინსინერაციის მიზნით გათვალისწინებული ნარჩენის კოდ(ებ)ის, დასახელებ(ებ)ის, წარმოშობის წყაროს და რაოდენობის შესახებ;
- ნარჩენის კოდი და დასახელება „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხის განსაზღვრისა და კლასიფიკაციის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილების შესაბამისად;
- საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია;
- მიზანშეწონილია საწარმოში დასამუშავებლად მისაღები ნარჩენების დროებითი განთავსება მოხდეს განცალკევებით, თითოეული ნარჩენის სახეობის და მახასიათებლის მიხედვით;
- დეტალური ინფორმაცია ინსინერაციის პროცესის შედეგად მიღებული ნარჩენების (ნაცარი, ფერფლი, ფილტრის ნარჩენები და სხვა) მართვის საკითხების შესახებ (მათი შეგროვების, დეტალური მახასიათებლების და შემდგომი მართვის საკითხების გათვალისწინებით); მათ შორის, დეტალური ინფორმაცია საწარმო პროცესის თანმდევი ნარჩენის-ნაცრის (ფერფლის) შესახებ: ნაცრის რაოდენობის, დროებითი (დროებითი დასაწყობების ტერიტორიის აღწერა) და საბოლოო განთავსების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- ექსპლუატაციის ეტაპზე ნაცრის ფიზიკური და ქიმიური მახასიათებლების დადგენის მიზნით, ინფორმაცია ნაცრის პერიოდული მონიტორინგის შესახებ.

4.2 გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საქართველოს მთავრობის 2018 წლის №325 დადგენილებით (ტექნიკური რეგლამენტის – ნარჩენების ინსინერაციისა და თანაინსინერაციის პირობების დამტკიცების თაობაზე) განსაზღვრული მოთხოვნების შესახებ დეტალური ინფორმაცია, მათ შორის:

- ინფორმაცია ინსინერაციისა და თანაინსინერაციის პროცესში წარმოქმნილი სითბოს შეძლებისდაგვარად გამოყენების შესახებ (მაგალითად, სითბოს ან ელექტროენერჯის კომბინირებული მიღება, ორთქლის გენერირება ან ცენტრალური გათბობის სისტემებში გამოყენება);

4.3 გზშ-ის ანგარიშში, ბიოლოგიური გარემოს შეფასების ნაწილში წარმოდგენილი უნდა იყოს:

- გზშ-ის ანგარიშში აისახოს სათანადო კვლევაზე დაყრდნობით მომზადებული ინფორმაცია უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ მცენარეებზე, ცხოველებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს საერთაშორისო ხელშეკრულებებით და საქართველოს "წითელ ნუსხით" დაცულ სახეობებზე) და ჰაბიტატებზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე;
- ამასთან, წარმოდგენილ იქნას ზემოაღნიშნული კვლევის შედეგები ფოტომასალასთან ერთად;
- აღნიშნულ კვლევებში განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს ფრინველებზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, მათ შორის, ატმოსფერულ ჰაერში ნაძწვი აირების გაფრქვევების შედეგად მოსალოდნელ ზემოქმედებაზე; ანგარიშში ასევე, მოცემული უნდა იყოს ანალიზი ამ კუთხით ზურმუხტის დამტკიცებულ საიტზე (კოლხეთი - GE0000006) მოსალოდნელი მნიშვნელოვანი ზემოქმედების შესახებ. ზემოაღნიშნული შეფასებისა და ანალიზის შედეგებიდან გამომდინარე, საჭიროების შემთხვევაში, მომზადდეს ზურმუხტის ქსელზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში;
- ზემოაღნიშნულ კვლევებზე დაყრდნობით განახლდეს ბიომრავალფეროვნების შემარბილებელი ღონისძიებები და შემუშავდეს მონიტორინგის გეგმა, სადაც აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე და შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობაზე დაკვირვების საკითხი.

5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ატმოსფერულ ჰაერზე, სადაც გათვალისწინებული უნდა იყოს:
 - ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გამოყოფისა და გაფრქვევის წყაროები (გენ-გეგმაზე მითითებით), გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში;
 - ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი ზემოქმედების პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები;
 - ინფორმაცია ჰაერგამწმენდი სისტემის შესახებ (ეფექტურობის დასაბუთებითა და საპასპორტო მონაცემების მითითებით);
 - ატმოსფერული ჰაერის ხარისხის მონიტორინგის საკითხები;
- გზშ-ის ანგარიშს თან უნდა ახლეს ატმოსფერულ ჰაერში გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი;
- პროექტის ფარგლებში ხმაურის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება, საჭიროების შემთხვევაში შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებებისა და მონიტორინგის საკითხების მითითებით;
- ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და გრუნტის ხარისხზე, განისაზღვროს ნიადაგის/გრუნტის დაბინძურების მაღალი რისკის უბნები და შემუშავდეს დაბინძურებისაგან დაცვის შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებები და მონიტორინგის გეგმა;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება გეოლოგიურ გარემოზე და საჭიროების შემთხვევაში შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;

- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ზედაპირულ და მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, განისაზღვროს ზედაპირული და მიწისქვეშა წყლების დაბინძურების რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ნარჩენების წარმოქმნით, გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია (ნარჩენების მართვის გეგმა);
- მნიშვნელოვანია გზშ-ის ანგარიშში დეტალურად იქნეს ასახული პროექტის განხორციელებით გამოწვეული ზემოქმედების შეფასება სოციალურ გარემოზე, ასევე განსაზღვრული იყოს ადამიანის ჯანმრთელობასთან, უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- შესაძლო ზემოქმედების შეფასება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია 500 მ-იან რადიუსში არსებული ობიექტების გათვალისწინებით. კუმულაციური ზემოქმედების შეფასება წარმოდგენილი უნდა იქნეს გარემოს თითოეული კომპონენტისთვის. **კუმულაციური ზემოქმედება სრულყოფილად იქნეს შეფასებული მოსახლეობის ჯანმრთელობაზე და სოციალურ გარემოზე.** კუმულაციურ ზემოქმედებასთან მიმართებაში განისაზღვროს შესაბამისი დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები (მათ შორის, ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის შემცირების კუთხით);
- გარემოზე შეუქცევადი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება;
- ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების დეტალური გეგმა;
- პროექტის ფარგლებში განსახორციელებელი **შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი;**
- პროექტის ფარგლებში განსახორციელებელი **გარემოსდაცვითი მონიტორინგის შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი** (საკონტროლო წერტილების, მონიტორინგის სიხშირის, მეთოდის და ა.შ მითითებით), სადაც ატმოსფერულ ჰაერში ემისიებისა მინიმუმაციის მიზნით, გათვალისწინებული იქნება ინსტრუმენტული მონიტორინგი უახლოეს მოსახლესთან;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მათ მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების (მათ შორის საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული) შეფასება;
- გზშ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში:

- ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ პროექტის შესახებ საჯარო განხილვაზე დაფიქსირებული შენიშვნების/მოსაზრებების, მათ შორის წინააღმდეგობრივი პოზიციის გათვალისწინებით მნიშვნელოვანია გზშ-ის

ეტაპზე წარმოდგენილი იქნეს - პროექტთან დაკავშირებით ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირების, მათი პოზიციების, დამოკიდებულების, აზრის გათვალისწინების და შეთანხმების (არსებობის შემთხვევაში) ამსახველი ინფორმაცია;

- სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის საწარმოს მოწყობა განხორციელდეს საინჟინრო-გეოლოგიური (გეოტექნიკური) კვლევების საფუძველზე;
- დაზუსტებული ინფორმაცია ჩამდინარე წყლების შესახებ (მათ შორის ნავთობპროდუქტებით დაბინძურების ალბათობა და შემდგომი მართვის ღონისძიებები);
- დაზუსტებული ინფორმაცია საპროექტო ტერიტორიაზე მოსახსნელი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის რაოდენობის და შემდგომი მართვის ღონისძიებების შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ საპროექტო ტერიტორია უახლოესი საცხოვრებელი სახლიდან მდებარეობს 600 მეტრის მანძილზე. ხოლო, ელექტრონული გადამოწმებით დგინდება, რომ საპროექტო ტერიტორიასა და უახლოეს მოსახლეს შორის მანძილი 450 მეტრს შეადგენს. შესაბამისად, გზმ-ის ეტაპზე აღნიშნული საკითხი საჭიროებს დაზუსტებას;
- სკოპინგის ანგარიშში აღნიშნულია - „ნაკვეთის ფართობი შეადგენს 2167 მ²-ს, თუმცა საწარმოს კომუნიკაციებისთვის გამოყენებული იქნება აღნიშნული ნაკვეთის დაახლოებით 1000-1500 მ²“. გზმ-ის ეტაპზე დაზუსტებას საჭიროებს საპროექტო ნაკვეთის ფარგლებში სამომავლო პერსპექტივის გათვალისწინებით დარჩენილი ტერიტორიის ათვისების საკითხები. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს უშუალოდ ინსინერატორის განთავსების ადგილის Shp ფაილები;
- დაზუსტებული ინფორმაცია საპროექტო ობიექტში სამედიცინო ნარჩენების ინსინერაციის შესახებ, მათ შორის სამედიცინო ნარჩენების საწარმოში დროებით განთავსების და ინსინერაციის პირობების შესახებ დეტალური ინფორმაცია;
- დაზუსტებას საჭიროებს ნარჩენების, მათ შორის თხევადი ნარჩენების განთავსების კონკრეტული პირობების შესახებ ინფორმაცია;
- დაზუსტებას საჭიროებს საპროექტო საქმიანობისთვის განსაზღვრული წარმადობის შესახებ ინფორმაცია. ამასთან აღსანიშნავია რომ სკოპინგის ანგარიშში საწარმოს მუშაობის რეჟიმი და ინსინერაციას დაქვემდებარებული ნარჩენების შესაძლო რაოდენობა გაანგარიშებულია მაქსიმალური წარმადობის პირობებში, წელიწადში 365 დღე, ხოლო 3.8 ქვეთავში (სამუშაო გრაფიკი) მითითებულია რომ ექსპლუატაციის ეტაპზე დასაქმებული ადამიანები იმუშავებენ 320 დღე წელიწადში;
- საწარმოში შემოსატანი სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების რაოდენობის შესახებ დაზუსტებული ინფორმაცია. ამასთან, დღე-ღამეში 100 ტონაზე მეტი არასახიფათო ნარჩენის განთავსება-ინსინერაციის შემთხვევაში გზმ-ის ანგარიშის სამინისტროში წარმოდგენის საკანონმდებლო საფუძველად უნდა მიეთითოს ასევე I დანართი მ-17 პუნქტი.

- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული თითოეული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით სამინისტროში შპს „ეკო გრინ სფეისის“ მიერ წარმოდგენილ, სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების ინსინერაციის საწარმოს მოწყობა-ექსპლუატაციის პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი, შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზშ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.